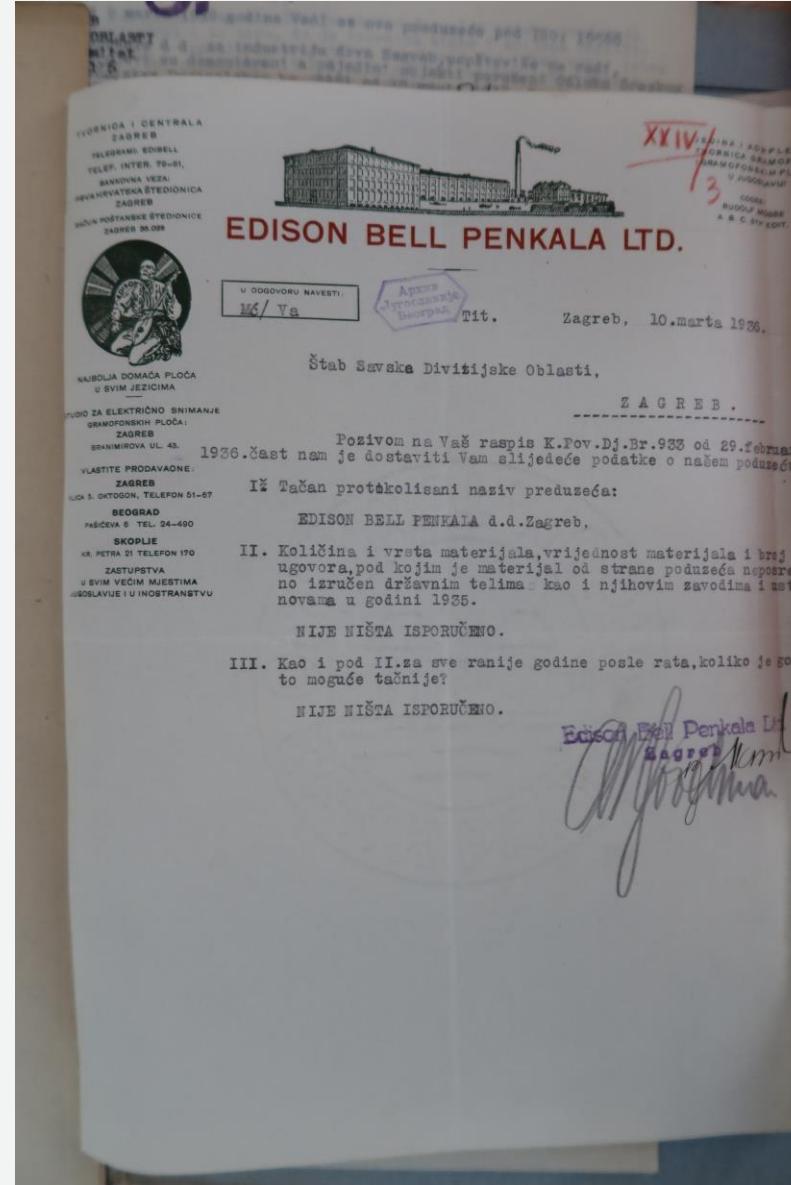

THE ROLE OF EARLY DOMESTIC RECORD INDUSTRY IN CREATING THE CROATIAN POPULAR MUSIC CANONS

*Jelka Vukobratović, PhD
Academy of Music, University of Zagreb*

Edison Bell Penkala Record Company (Zagreb, Kingdom of Yugoslavia 1926.-1938.)

*The record
industry in
Croatia
from 1927
until the
end of the
1950s*

The Kingdom of Yugoslavia

- Kingdom of Slovenes, Croats and Serbs (1918-1929), Kingdom of Yugoslavia (1929-1941)
- Two streams of cultural politics in regard to national identity formation:
- Real Yugoslavism (*realno jugoslavenstvo*)
- Integral Yugoslavianism (*integralno jugoslavenstvo*)
- King's dictatorship after 1929

- Ivana Vesić. 2019. „Proces jugoslovenske integracije u muzici u Kraljevini SHS/Jugoslaviji (1918-1941)“. In: M. Veselinović Hofman, S. Atanasovski i N. Sovtić (Eds.) *Jugoslovenska ideja u/o muzici*. Beograd i Novi Sad: Muzikološko društvo Srbije i Matica srpska.

Edison Bell Penkala sale catalogues

P. n. g.

П. н. г.

Saljemo vam »Nastavak glavnog kataloga« naših ploča raznovrsnog repertoira, u kojemu ćete za stalno naći mnogo lijepih, vrlo uspjelih snimaka za Vaš ukus, kojima možete upotpuniti svoju zbirku gramofonskih ploča.

Naša želja bila je i ostaje, da ljubiteljima gramofona pružimo na pločama našeg fabrikata sve što je najbolje i najpoznatije iz svjetske glazbene literature, davajući uvijek prednost našoj domaćoj narodnoj glazbi. Zato smo uz operne, dramske i operetne prvake i obljuđljene komičare svih naših glavnih kazališta, snimali crkovne i koncertne pjevače, tamburaške i ciganske kapele, svirače harmonike, gajdaše itd. kao prave karakteristične predstavnike naše narodne glazbe.

Suvišno je ponovno naglasiti, da su sva naša ploča snimljena po naj-

Шаљемо Вам »Наставак главног каталога« наших плоча разноврсног репертоара, у којему ћете са стално наћи много лепих, врло успешних снимака за Ваш укус, којима можете употребити своју збирку грамофонских плоча.

Наша жеља била је и остаје даљубитељима грамофона пружимо на плочама нашег фабриката све што је најбоље и најпознатије из светске глајбене литературе, давајући увек предност нашој домаћој народној глајби. Зато смо уз оперне, драмске и оперетне прваке и обљубљене комичаре свих наших главних казалишта, снимали црквене и концертне зборове, уметничке и пучке народне певаче, тамбураше и циганске капеле, свираче хармонике, гајдаше итд. као праве карактеристичне представнике наше народне глајбе.

Category „National Music”

“real characteristic representatives of our
folk music”

„Gypsy” ensembles (*ciganske kapele*)
tamburica ensembles

gusle players

gajde players

accordion players

singers with piano accompaniment

The production of „town folk music” in Serbia

Ivana Vesić. 2016. „Music as a Mediator in the Process of Political and Cultural Transition: The Creation of Yugoslav Music in Radio Belgrade (1929-1941)” *Music: Transitions/Continuities*: 296-308. Belgrade : Faculty of Music.

- „musically based on local folklore heritage with differently leveled Western-European and Middle-European and Ottoman influences“ (Dumnić Vilotijević 2019: 207).
 - *kafana* „a significant institution in whole of the Balkan which in this case implies spaces for social gathering with an organized entertainment music performances of an interactive type“ (Dumnić Vilotijević 2019: 108).
-
- Marija Dumnić Vilotijević. 2019. *Zvuci nostalгије: Историја староградске музике у Србији*. Belgrade: Muzikološki institut SANU, Čigoja štampa.
 - Radina Vučetić. 2012. „Трубом кроз гвоздену завесу – продор џеза у социјалистичку југославију“. Музикологија/Musicology 13: 53-77.

Zagreb interwar music

- Kristina Lučić Andrijanić. 2011. *Kozmopolitizam, regionalizam i popularna glazba u Hrvatskoj 1918.-1941.* Master's Thesis, Academy of Music, University of Zagreb.
- Irena Miholić. 2009. *Zabavna glazba u Hrvatskoj: Etnomuzikološki i kulturnoantropološki pristup.* Doctoral thesis, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb.
- Naila Ceribašić, Hana Zdunić, Petra Ćaleta, Matija Jerković, Iva Božić, Matea de Bona and Klara Zečević Bogojević. 2019. "Sevdalinka i Zagreb do kraja 1950-ih: Pokušaj rekonstrukcije". *Narodna umjetnost* 56/1: 149-191.

The interwar „Kulisa” magazine (6/1929)

Music makes you „feel an ancient, historical, occupators', dark struggle within yourself, you fall into the Osman belly-dancer's web and admit without protest that Zagreb – has been Balkanized“

„Who could have imagined such a crew before the War in Croatian metropa?“

A pratnja je još neobičnija: čelista, poznati markantni Ciganin iz Šokadije Branko Nikolić sa dva sina, vijolinistom Pavlom i gitarašom Perom; zatim Makedonac Srbin, fliglhornista Nikola Kokčević i konačno jedan mladi Grk, Rosin brat, koji udara u bubanj i činele.

I kad sve to zabruji sa muklim i teškim istočnjačkim ritmom, kad Allegra i Rosa zapevaju onako kroz nos dembelaški originalno turski, pa počnu da savijaju tela, da se isprsiju i stavljaju u pokret site zavodljivosti svaki deo svoga organizma, onda osetite jedno davno historisko, okupatorsko i tamno previranje u sebi, padnete u neku osmanlijsku bauhtengersku paučinu i konstatujete bez protesta, da je Zagreb —

balkaniziran. Tko je ovakovu družinu mogao da zamisli pre rata u hrvatskoj metropoli? Pa još da se ovakve dertovske ekspresije razlevaju ispod slike blagopokojnog Stjepana Radića, koja visi na zidu!... Mešavina kabareta, tinglangla, cirkusa i još koječega. Sve se zadimi i publika u toku noći postane sve šarenija počam od šofera i žandarma do advokata, glumaca, književnika i studenata. Postepeno stičete dojam, da ste u jednom pomorskom pristaništu, gde se po noćnim lokalima govore svi jezici, pevaju sve pesme i eksplodiraju sva raspoloženja. Naši Cigani su sa neverovatnom brzinom i spretnošću naučili pratnju celoga repertoara ovih dobrih sećstara sa Balkana, tako da onaj, koji ne piتا, i ne zna, odakle se sjatila ta družina. Pucketaju plesačice prstima, drmusaju prsima i bokovima, naprežu se da izvedu atrakcije sa pupkom, okreću se da ih gurmani izjedu očima sa sviju strana, a fligl-

Belgrade and Zagreb music on Edison Bell Penkala's records

Igor Mrduljaš. 1984. Zagrebački
kabaret: slika jednog rubnog kazališta.
Zagreb. Znanje.

Interpretation of the early Yugoslavian record production

- Records as reflections of the music life of the time
- Records as a representation with a „profoundly illusionistic nature“, „made to appear as if the musical events represented were simply 'found' in nature“
(Born 2009: 214)

*Georgina Born. 2009. „Afterward Recording: From Reproduction to Representation to Remediation“. In N. Cook, E. Clarke, D. Leech-Wilkinson and J. Rink (eds.) *The Cambridge Companion to Recorded Music*. Cambridge: Cambridge University Press.*

Popular music after 1945 and the creation of zabavna (entertainment) music

- The *zabavna* music style relied on “the reception, imitation and appropriation of Western popular music” (Vuletic 2010: 3)
- *zabavna* music as an epitome of Yugoslavian pop music (Arnautović 2020: 15)
- music style’s lack of “distinct physiognomy”, its relying on „foreign dance models such as foxes, rumbas and tangos as well as its old-fashioned Austro-Hungarian tone and bourgeois connotations” (Buhin 2016: 150)

Jelena Arnautović. 2020. „Networking Zabavna Muzika: Singers, Festivals and Estrada“. U: D. Š. Beard i Lj. V. Rasmussen (eds.) *Made in Yugoslavia: Studies in Popular Music*. New York and London: Routledge.

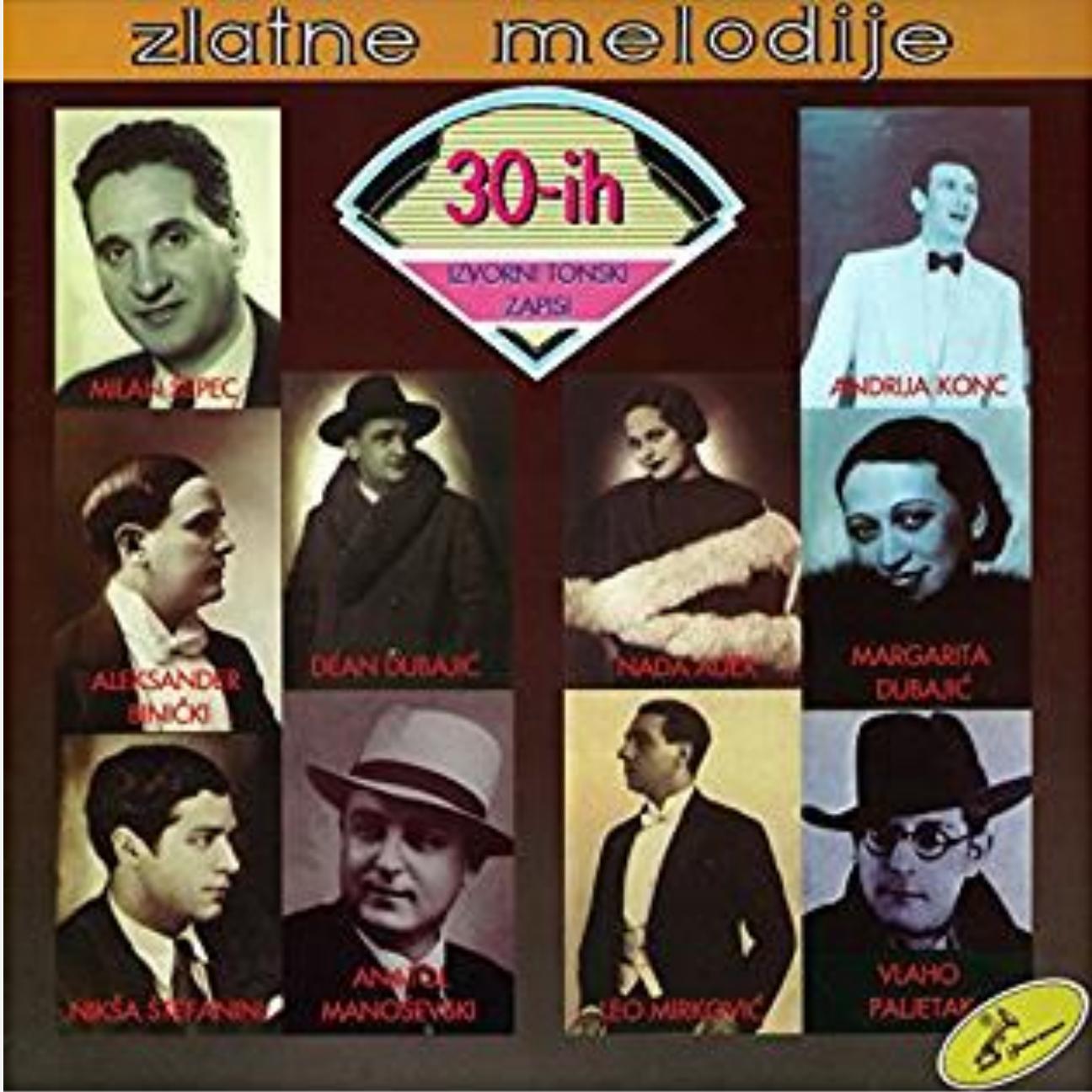
Anita Buhin. 2016. „Opatijski festival i razvoj zabavne glazbe u Jugoslaviji (1958. – 1962.)“. ČSP 1: 139.-159.

Dean Vuletic. 2010. *Yugoslav Communism and the Power of Popular Music*. Doctoral Thesis, Columbia University.

Conclusion

„the regional-ethnic dichotomies did not lose significance during the whole Yugoslav period“ (Vesić 2018: 14)

Re-issues of the interwar Zagreb popular music and persistence of part of the repertoire

The record industry in Croatia from 1927 to the end of the 1950s

[CROATIAN E-DISCOGRAPHY](#)[SELECTED MATERIAL](#)[REPORTS](#)[RECORD LISTENING AND
RADIO FEATURES](#)[NEWS](#)[PUBLICATIONS AND
PRESENTATIONS](#)[PROJECT COLLABORATORS](#)[CONTACT](#)

THANK YOU!

<https://www.ief.hr/istrazivanja/znanstveni-projekti/diskograf/>